ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)
z 21. februára 2006 *

Vo veci C-286/03,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Rakúsko) z 27. mája 2003 a doručený Súdnemu dvoru 3. júla 2003, ktorý súvisí s konaním:

Silvia Hosse

proti

Spolkovej krajine Salzbursko,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann a J. Makarczyk, sudcovia J.-P. Puissochet (spravodajca), R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis a A. Borg Barthet,

* Jazyk konania: nemčina.

generálna advokátka: J. Kokott,
tajomník: K. Sztranc, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 31. mája 2005,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— slečna Hosse, v zastúpení: W. Riedl a P. Ringhofer, Rechtsanwälte,

— Spolková krajina Salzbursko, v zastúpení: F. Hitzenbichler a B. Zettl, Rechtsanwälte,

— rakúska vláda, v zastúpení: E. Riedl a M. Winkler, splnomocnení zástupcovia,

— holandská vláda, v zastúpení: H. G. Sevenster a N. A. J. Bel, splnomocnení zástupcovia,

— portugalská vláda, v zastúpení: L. Fernandes a S. da Nóbrega Pizarro, splnomocnení zástupcovia,

— fínska vláda, v zastúpení: T. Pynnä, splnomocnená zástupkyňa,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: C. Jackson, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci E. Sharpston, QC,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: V. Kreuschitz a D. Martin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní z 20. októbra 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Predmetom návrhu na prejudiciálne konanie je výklad článku 4 ods. 2b a článku 19 nariadenie Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva v znení zmenenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 1399/1999 z 29. apríla 1999 (Ú. v. ES L 164, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 354, ďalej len „nariadenie č. 1408/71"), článku 7 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 257, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 15) v znení zmenenom a aktualizovanom nariadením Rady (EHS) č. 2434/92 z 27. júla 1992 (Ú. v. ES L 245, s. 1, s. 1; Mim. vyd. 05/002, s. 69), a článkov 12 ES a 17 ES.

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi slečnou Hosseovou s nemeckou štátnou príslušnosťou a Spolkovou krajinou Salzbursko. Slečna Hosseová, ktorej otec je zamestnaný v Rakúsku ako učiteľ v Spolkovej krajine Salzbursko, napáda to, že Spolková krajina Salzbursko jej odmietla priznať nárok na dávku na starostlivosť (Salzburger Pflegegeldgesetz, ďalej len „SPGG").

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Článok 1 nariadenia č. 1408/71 stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia:

a) ‚pracovník' znamená:

i) bez výhrady k obmedzeniam stanoveným v prílohe V, každú osobu povinne alebo voliteľne nepretržite poistenú pre prípad jednej alebo viacerých nepredvídaných udalostí, pokrytých časťami systému sociálneho zabezpečenia pre zamestnancov;

...

t) dávky a dôchodky znamenajú všetky dávky a dôchodky vrátane všetkých ich častí, ktoré sa vyplácajú z verejných fondov, valorizačné zvýšenia a doplnkové príspevky, pokiaľ neustanovuje hlava III inak, ako aj paušálne dávky, ktoré sa môžu vyplácať namiesto dôchodkov a platby uskutočnené náhradou príspevkov;

...“

4 Článok 2 ods. 1 nariadenia č. 1408/71, určujúci osobnú pôsobnosť nariadenia, upresňuje vo svojom odseku:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby alebo študentov, na ktoré sa vzťahuje alebo vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov, a ktoré sú štátnymi príslušníkmi jedného z členských štátov..., ako aj na ich rodinných príslušníkov a pozostalých.“

5 Článok 3 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 nazvaný „Rovnaké zaobchádzanie“ stanovuje:

„Pokiaľ osobitné ustanovenia tohto nariadenia neustanovujú inak, osoby s bydliskom na území jedného z členských štátov, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, majú tie isté povinnosti a poberajú tie isté dávky podľa právnych predpisov členského štátu ako štátni príslušníci tohto štátu.“

6 Článok 4 nariadenia č. 1408/71 nazvaný „Vecná pôsobnosť" obsahuje tieto ustanovenia:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú týchto častí sociálneho zabezpečenia:

a) nemocenské dávky a dávky v materstve;

b) dávky v invalidite vrátane tých, ktoré sú určené na udržanie alebo zlepšenie zárobkovej schopnosti;

c) dávky v starobe;

d) pozostalostné dávky;

e) dávky v súvislosti s pracovnými úrazmi a chorobami z povolania;

f) podpora pri úmrtí;

g) dávky v nezamestnanosti;

h) rodinné dávky.

2. Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky všeobecné a osobitné systémy sociálneho zabezpečenia, či už príspevkové alebo nepríspevkové, a systémy týkajúce sa právnej zodpovednosti zamestnávateľa alebo vlastníka lode v súvislosti s dávkami uvedenými v odseku 1.

2a. Toto nariadenie sa taktiež vzťahuje na osobitné nepríspevkové dávky, ktoré sa poskytujú podľa iných právnych predpisov alebo iných systémov ako tie, ktoré sú uvedené v odseku 1, alebo tie, ktoré sú vylúčené na základe odseku 4, pokiaľ sú tieto dávky určené:

a) na poskytovanie doplnkového, náhradného alebo pridruženého krytia proti rizikám, ktoré sú obsiahnuté v častiach sociálneho zabezpečenia uvedených v odseku 1 písm. a) až h), alebo

b) len ako osobitná ochrana pre zdravotne postihnuté osoby,

2b. Toto nariadenie sa nevzťahuje na ustanovenia právnych predpisov členského štátu, ktoré sa vzťahujú na osobitné nepríspevkové dávky uvedené v prílohe II, oddiele III, ktorých platnosť je obmedzená na časť jeho územia.

...“

7 Pokiaľ ide o Rakúsko, príloha II oddiel III písm. K nariadenia č. 1408/71 uvádza:

„Poskytované na základe právnych predpisov spolkovej krajiny zdravotne postihnutým osobám a osobám, ktoré vyžadujú starostlivosť.“ [*neoficiálny preklad*]

8 Článok 19 nariadenia č. 1408/71 uvádza:

„1. Zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba s bydliskom na území iného členského štátu, ako je príslušný štát, ktorá spĺňa podmienky právnych predpisov príslušného štátu na nárok na dávky, dostáva so zohľadnením ak je to vhodné ustanovení článku 18, ak je to vhodné v štáte, kde má bydlisko:

a) vecné dávky poskytované na účet príslušnej inštitúcie od inštitúcie miesta bydliska v súlade s ustanoveniami právnych predpisov, ktoré táto inštitúcia uplatňuje tak, akoby bol poistený u nej;

b) peňažné dávky poskytované príslušnou inštitúciou v súlade s právnymi predpismi, ktoré uplatňuje. Na základe dohody medzi príslušnou inštitúciou a inštitúciou miesta bydliska môže však na účet príslušnej inštitúcie v súlade s právnymi predpismi príslušného štátu takéto dávky poskytovať inštitúcia miesta bydliska z poverenia príslušnej inštitúcie v súlade s právnymi predpismi príslušného štátu.

2. Ustanovenia odseku 1 písm. a) sa použijú obdobne aj na rodinných príslušníkov, ktorí majú bydlisko na území iného členského štátu, ako je príslušný štát, ak nemajú nárok na takéto dávky podľa právnych predpisov štátu, na ktorého území majú bydlisko.

Ak majú rodinní príslušníci bydlisko na území členského štátu, podľa právnych predpisov ktorého nárok na čerpanie vecných dávok nepodlieha podmienke poistenia alebo zamestnania, vecné dávky, ktoré títo príslušníci poberajú, sa považujú za také, ktoré sa poskytujú v mene inštitúcie, u ktorej je pracovník poistený, s výnimkou prípadu, kedy manžel(-ka) alebo osoba, ktorá sa stará o deti, vykonáva na území daného štátu zárobkovú činnosť."

9 Článok 7 nariadenia č. 1612/68 stanovuje:

„1. S pracovníkom, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, sa na území iného členského štátu nesmie z dôvodu jeho štátnej príslušnosti zaobchádzať inak ako s vlastnými pracovníkmi, pokiaľ ide o podmienky zamestnania a pracovné podmienky, najmä odmeňovanie, prepustenie, a ak by sa stal nezamestnaným, opätovné začlenenie do práce alebo zamestnania.

2. Takýto pracovník požíva rovnaké sociálne a daňové výhody ako vlastní pracovníci.

..."

Vnútroštátna právna úprava

10 § 3 ods. 1 SPGG stanovuje:

„Odkázané osoby, teda osoby, ktoré nemajú samostatný príjem majú nárok na dávku na starostlivosť,

1. ak majú rakúsku štátnu príslušnosť;

2. ak majú hlavné bydlisko v Spolkovej krajine Salzbursko;

3. ak nie sú poberateľmi žiadnej z dávok uvedených v § 3 Bundespflegegeldgesetz (rakúsky spolkový zákon o dávkach na starostlivosť, BGBl. 110/1993) a ak nemajú právo uplatniť nárok na takéto dávky."

11 Na výdavky vyplývajúce z poskytovania dávky na starostlivosť na základe § 3 ods. 1 SPGG, § 40 zákona o sociálnej pomoci (Sozialhilfegesetz) sa uplatňuje v osobitných životných situáciách a túto dávku treba v týchto osobitných životných situáciách považovať za pomoc (§ 17 ods. 2 SPGG).

12 § 40 zákona o sociálnej pomoci určuje:

„1. Financovanie sociálne pomoci znášajú spolkové krajiny a obce v súlade s týmito ustanoveniami:

...

5. Pokiaľ ide o výdavky súvisiace s pomocou v osobitných životných situáciách..., obce administratívnej oblasti v ktorej tieto výdavky vznikli sú povinné poskytnúť spolkovej krajine ročný príspevok vo výške 50 %...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

13 Pán Hosse s nemeckou štátnou príslušnosťou, je cezhraničným pracovníkom zamestnaným v Rakúsku ako učiteľ v Spolkovej krajine Salzbursko. Platí dane, odvody do systému sociálneho zabezpečenia v Rakúsku a je poistencom systému nemocenského poistenia v tomto štáte. Býva v Nemecku v blízkosti rakúskych hraníc so svojou dcérou slečnou Hosseovou, narodenou v roku 1997, ktorá je vážne zdravotne postihnutá.

14 Matka slečny Hosseovej vykonávala predtým zárobkovú činnosť v Nemecku, ktorá jej zakladala právo na nemecké poistenie pre prípad odkázanosti. Až do skončenia rodičovskej dovolenky v septembri 2000 jej dcéra ako oprávnená osoba mohla byť poberateľom tejto dávky. Po skončení rodičovskej dovolenky však táto dávka prestala byť vyplácaná, pretože matka nepokračovala vo výkone zárobkovej činnosti.

15 Podali teda žiadosť o priznanie dávky na starostlivosť pre slečnu Hosseovú podľa SPGG. Spolková krajina Salzbursko zamietla túto žiadosť z dôvodu, že článok 3 ods. 1 bod 2 SPGG vyžaduje, že aby mohla byť odkázaná osoba poberateľom dávky, musí mať svoje hlavné bydlisko v tejto spolkovej krajine.

16 Príslušný prvostupňový súd zamietol žalobu podanú proti tomuto rozhodnutiu. Rozhodol, že pokiaľ ide o slečnu Hosseovú, predmetná dávka predstavovala osobitnú nepríspevkovú dávku, na ktorú sa nevzťahuje nariadenie č. 1408/71, a teda nemôže sa vyvážať.

17 Naopak, príslušný odvolací súd, odkážuc na rozsudok Súdneho dvora z 8. marca 2001, Jauch (C-215/99, Zb. s. I-1901), rozhodol, že predmetná dávka predstavovala tiež nemocenskú dávku v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71 a že táto dávka v danom prípade mala byť vyvážaná ako dávka na starostlivosť vyplatená Rakúskom (ďalej len „spolková dávka na starostlivosť") podľa zásad, ktoré sa na ňu uplatňujú.

18 Podľa odvolacieho súdu slečna Hosseová, ako dcéra povinného poistenca v Rakúsku má výhody z rakúskeho nemocenského poistenia, a môže si teda, v príslušnej rakúskej sociálnej poisťovni uplatňovať nároky na všetky peňažné nemocenské dávky. Tento súd sa domnieva, že Spolková krajina Salzbursko príslušná na vyplácanie dávky na starostlivosť, je v tomto prípade povinná ju vyplácať ako nemocenskú dávku. Odvolací súd je toho názoru, že podmienka týkajúca sa bydliska uvedená v článku 3 ods. 1 bod 2 SPGG nemá žiaden dosah vzhľadom na priamy účinok článku 19 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1408/71.

19 Oberster Gerichtshof, dovolací súd rozhodujúci o dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 4 ods. 2b [nariadenia č. 1408/71] v spojení s prílohou II oddielom III vykladať v tom zmysle, že ako osobitnú nepríspevkovú dávku vylučuje z pôsobnosti tohto nariadenia dávku na starostlivosť, na ktorú má podľa [SPGG] nárok rodinný príslušník zamestnanca zamestnaného v Spolkovej krajine Salzbursko (Rakúsko), ktorý žije so svojou rodinou v Spolkovej republike Nemecko?

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku:

Môže sa rodinný príslušník zamestnanca zamestnaného v Spolkovej krajine Salzbursko, ktorý žije so svojou rodinou v Spolkovej republike Nemecko, nezávisle od svojho hlavného bydliska v Spolkovej republike Nemecko domáhať, pokiaľ splní ďalšie podmienky na priznanie nároku, vyplácania dávky na starostlivosť podľa [SPGG] ako peňažnej nemocenskej dávky, tak ako to stanovujú článok 19 a príslušné ustanovenia ďalších oddielov kapitoly 1 hlavy II [nariadenia č. 1408/71]?

3. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku:

Môže byť priznanie nároku na dávku, akou je dávka na starostlivosť stanovená v [SPGG], ako poskytnutie sociálnej výhody v zmysle článku 7 ods. 2 [nariadenia č. 1612/68] podmienené tým, že poberateľ dávky má svoje hlavné bydlisko v Spolkovej krajine Salzbursko?

4. V prípade kladnej odpovede na tretiu otázku:

Je s právom Spoločenstva, najmä so zásadami občianstva Únie a zákazu diskriminácie v zmysle článkov 12 a 17 ES zlučiteľné, že občania Únie, ktorí ako cezhraniční pracovníci pracujú v Spolkovej krajine Salzbursko a majú svoje hlavné bydlisko v inom členskom štáte, nemajú nárok na sociálnu výhodu v zmysle článku 7 ods. 2 [nariadenia č. 1612/68], akým je nárok na dávku na starostlivosť podľa [SPGG]?

V prípade zápornej odpovede: Umožňuje občianstvo Únie aj rodinným príslušníkom, voči ktorým má takýto cezhraničný pracovník vyživovaciu povinnosť a ktorí majú svoje hlavné bydlisko takisto v inom členskom štáte, poberať v Spolkovej krajine Salzbursko dávku na starostlivosť podľa [SPGG]?"

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

20 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či dávka na starostlivosť, tak ako je priznávaná na základe SPGG, tvorí osobitnú nepríspevkovú dávku vylúčenú z vecnej pôsobnosti nariadenia č. 1408/71 na základe jeho článku 4 ods. 2b.

Úvodné pripomienky

21 Článok 4 ods. 2b nariadenia č. 1408/71 vylučuje z vecnej pôsobnosti nariadenia ustanovenia právnych predpisov členského štátu týkajúce sa osobitných nepríspevkových dávok uvedených v prílohe II oddieli III tohto nariadenia, ktorých uplatňovanie je obmedzené na určitú časť jeho štátneho územia.

22 V bode K prílohy II oddielu III tohto nariadenia, ktorý sa týka Rakúskej republiky, sú uvedené dávky priznávané na základe právnych predpisov spolkovej republiky v prospech zdravotne postihnutých osôb a osôb, ktoré si vyžadujú starostlivosť. Dávka na starostlivosť určená SPGG je teda jednoznačne uvedená v prílohe II oddielu III nariadenia č. 1408/71.

23 Toto uvedenie však nestačí na to, aby sa uvedená dávka ocitla vo vecnej pôsobnosti článku 4 ods. 2b nariadenia č. 1408/71.

24 Tak ako už Súdny dvor dlhodobo rozhoduje, ustanovenia nariadenia č. 1408/71, ktorými sa vykonáva článok 42 ES, sa majú vykladať s prihliadnutím na cieľ tohto článku, ktorým je prispenie k vytvoreniu čo najväčšej slobody pohybu migrujúcich pracovníkov. Cieľ článkov 39 ES, 40 ES, 41 ES, ako aj 42 ES by nebol dosiahnutý, ak by pracovníci mali v dôsledku výkonu svojho práva voľného pohybu stratiť výhody

sociálneho zabezpečenia, ktoré im zabezpečuje právna úprava členského štátu, najmä keď tieto výhody predstavujú protiplnenie za príspevky, ktoré zaplatili (pozri napríklad rozsudok z 25. februára 1986, Spruyt, 284/84, Zb. s. 685, body 18 a 19).

25 V tomto rámci môže zákonodarca Spoločenstva prijať ustanovenia odchyľujúce sa od zásady, podľa ktorej sú dávky sociálneho zabezpečenia exportovateľné (pozri najmä rozsudok zo 4. novembra 1997, Snares, C-20/96, Zb. s. I-6057, bod 41). Takéto odchylné ustanovenia a tým viac článok 4 ods. 2b nariadenia č. 1408/71, ktorý z vecnej pôsobnosti tohto nariadenia vylučuje niektoré osobitné dávky, treba vykladať doslovne. Z toho vyplýva, že uvedený článok sa môže týkať len dávok, ktoré súčasne spĺňajú podmienky stanovené nariadením, teda dávok, ktoré majú osobitnú a zároveň aj nepríspevkovú povahu a sú uvedené v prílohe II oddieli III tohto nariadenia a ktoré sú upravené v právnych predpisoch, ktorých uplatňovanie sa obmedzuje len na časť územia členského štátu.

26 V dôsledku toho treba preskúmať, či okrem podmienky, ktorou je uvedenie v prílohe II oddieli III nariadenia č. 1408/71 právnej úpravy týkajúcej sa dávky na starostlivosť podľa SPGG, sú ďalšie podmienky určené článkom 4 ods. 2b nariadenia č. 1408/71 splnené.

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

27 Spolková krajina Salzbursko, rakúska vláda a vláda Spojeného kráľovstva tvrdia, že predmetná dávka je „osobitnou dávkou" v zmysle nariadenia č. 1408/71.

28 Spolková krajina Salzbursko zdôrazňuje najmä tú skutočnosť, že dávka nie je vedľajšou vzhľadom na základnú dávku sociálneho zabezpečenia a že sa neviaže na obdobia výkonu samostatne zárobkovej činnosti alebo obdobia platenia poistných príspevkov zamestnancom a jeho zamestnávateľom ani na členstvo v kategórii poistenca. Je „osobitnou dávkou" v zmysle nariadenia č. 1408/71. Spolková krajina Salzbursko zdôrazňuje v tejto súvislosti, že z historického hľadiska spolková republika mala vždy právomoc v oblasti sociálneho zabezpečenia a spolkové krajiny mali právomoc v oblasti sociálnej pomoci.

29 Rakúska vláda uvádza v podstate rovnaké tvrdenia a pripomína najmä, že pojem „osobitná dávka" zavedený nariadením č. 1408/71 zodpovedá kategórii „zmiešaných dávok" zistených Súdnym dvorom v niektorých právnych veciach tým, že tieto zmiešané dávky obsahujú súčasne prvky dávky sociálneho zabezpečenia a prvky sociálnej pomoci.

30 Vláda Veľkej Británie upresňuje, že samotné jestvovanie vzťahu medzi dávkou a režimom sociálneho zabezpečenia, ktorý zodpovedá častiam sociálneho zabezpečenia vypočítaným v článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1408/71, nevylučuje kvalifikovanie tejto dávky ako „osobitnej dávky". Ak by bola takáto kvalifikácia vylúčená, článok 4 ods. 2a písm. a) tohto nariadenia, ktorý odkazuje na osobitné dávky určené na poskytovanie doplnkového, náhradného alebo pridruženého krytia proti rizikám obsiahnutým v týchto častiach, by nemal žiaden zmysel, rovnako ako článok 10a ods. 3 zmieneného nariadenia.

31 Vláda Veľkej Británie tiež v podstate zastáva názor, že predmetná federálna dávka na starostlivosť v už citovanom rozsudku Jauch nebola „zmiešanou" dávkou, pretože bola výlučne priznaná v spojení s dávkou sociálneho zabezpečenia, teda s dôchodkom, a nikdy nie z dôvodu sociálnej pomoci. Naopak ďalšia dávka, rovnako

kryjúca zhodné riziko a priznaná z dôvodu sociálnej pomoci niektorým z jej poberateľov, predstavuje „zmiešanú“ dávku. Stav potreby poberateľa je základnou charakteristickou črtou sociálnej pomoci a preto by z dôvodu tejto núdze nemali byť nevyhnutne poskytované finančné prostriedky (pozri najmä rozsudky z 20. júna 1991, Newton, C-356/89, Zb. s. I-3017, a Snares, už citovaný).

32 Portugalská a fínska vláda v podstate zastávajú zhodné stanoviská.

33 Holandská vláda navrhuje odvolať sa na už citovaný rozsudok Jauch.

34 Naopak, Komisia tvrdí, že dávka na starostlivosť na základe SPGG nemá charakter osobitnej dávky, ale nemocenskej dávky sociálneho zabezpečenia v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71.

35 Zdôrazňuje, že článok 4 ods. 2b nariadenia č. 1408/71 ako odchyľujúci sa od zásadného pravidla treba vykladať striktne. Dodáva, že dávka na starostlivosť podľa SPGG má rovnaký predmet, rovnakú sumu a rovnaké podmienky priznania ako federálna dávka na starostlivosť, že je priznávaná objektívne na základe zákonom určenej situácie a že preto tvorí sama osebe dávku nemocenského sociálneho zabezpečenia v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71. Rozdiely v porovnaní s federálnou dávkou na starostlivosť spočívajúce v kategórii poberateľov a spôsoboch financovania sú preto bezvýznamné.

Odpoveď Súdneho dvora

36 Zo systematiky nariadenia č. 1408/71 vyplýva, že pojem „dávka sociálneho zabezpečenia“ v zmysle článku 4 ods. 1 tohto nariadenia a pojem „osobitná nepríspevková dávka“ v zmysle článku 4 ods. 2a a 2b tohto nariadenia sa vzájomne vylučujú. Dávka, ktorá spĺňa podmienky „dávky sociálneho zabezpečenia“ v zmysle článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1408/71, teda nemôže byť analyzovaná ako „osobitná nepríspevková dávka“.

37 Dávku možno považovať za dávku sociálneho zabezpečenia, pokiaľ je priznávaná poberateľom mimo akéhokoľvek individuálneho a diskrečného posúdenia osobných potrieb, v zákonom stanovenej situácii a ak sa vzťahuje na jedno z rizík výslovne uvedených v článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 (pozri najmä rozsudky z 27. marca 1985, Hoeckx, 249/83, Zb. s. 973, body 12 až 14; zo 16. júla 1992, Hughes, C-78/91, Zb. s. I-4839, bod 15; z 5. marca 1998, Molenaar, C-160/96, Zb. s. I-843, bod 20, a Jauch, už citovaný, bod 25).

38 Z toho vyplýva, že dávky priznávané objektívne v zákonom stanovenej situácii a zamerané na zlepšenie zdravotného stavu alebo životnej situácie odkázaných osôb majú v podstate za cieľ doplniť dávky nemocenského zabezpečenia a musí sa na ne hľadieť ako na „nemocenské dávky“ v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71 (rozsudky Molenaar, už citovaný, body 24 a 25, a Jauch, už citovaný, bod 28).

39 Dávka na starostlivosť tak, ako je priznávaná na základe SPGG, smeruje k úhrade dodatočných výdavkov vznikajúcich z dôvodu odkázanosti poberateľa vo forme paušálnej dávky a slúži zvlášť na úhradu výdavkov súvisiacich s pomocou, ktorú je nevyhnutné poberateľovi poskytnúť.

40 Suma takejto dávky na starostlivosť závisí od stupňa odkázanosti. Závisí od času vynaloženého na starostlivosť, vyjadreného v počte hodín za mesiac. Posúdenie odkázanosti je upravené podrobne v texte stanovujúcom zatriedenie podľa stupňa odkázanosti. Ďalšie príjmy odkázanej osoby neovplyvňujú výšku sumy dávky na starostlivosť.

41 Táto dávka plynie osobám, ktoré nepoberajú žiaden dôchodok na základe ustanovení federálnych právnych predpisov. Tieto osoby sú v podstate rodinní príslušníci poistencov sociálneho zabezpečenia, príjemcovia sociálnej pomoci, zdravotne postihnutí vykonávajúci zárobkovú činnosť, ako aj dôchodcovia spolkových krajín a obcí.

42 V dôsledku toho, aj keď dávka na starostlivosť ako vo veci samej môže obsahovať odlišný režim od režimu uplatniteľného na dávky nemeckého zabezpečenia pre prípad odkázanosti, ktoré boli predmetom konania vo veci Molenaar, a odlišný režim od rakúskej federálnej dávky na starostlivosť, ktorá bola predmetom konania vo veci Jauch, má však aj napriek tomu s nimi zhodný charakter.

43 Okrem toho tak, ako je to upresnené v už citovanom rozsudku Jauch, ani podmienky priznania dávky na starostlivosť, ani jej spôsob financovania nemôžu mať za cieľ alebo nemôže byť ich účinkom zbavenie účelnosti dávky na starostlivosť, tak ako

bola analyzovaná v už citovaných rozsudkoch Molenaar a Jauch. Skutočnosť, že priznanie dávky sa nutne neviaže na zaplatenie dávky nemocenského zabezpečenia alebo dôchodku, ktoré by bolo priznané z iného dôvodu, ako je nemocenské poistenie, teda nemení nič na tomto rozbore.

44 Za týchto podmienok, a aj keď majú charakteristické vlastnosti, ktoré sú im vlastné, na takéto dávky treba hľadieť ako na „nemocenské dávky" v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71.

45 Vzhľadom na uvedené odpovede jedna z podmienok nevyhnutných na uplatnenie článku 4 ods. 2b nariadenia č. 1408/71, to znamená posúdenie dotknutej dávky ako „osobitnej dávky", nie je splnená. Teda nie je viac potrebné klásť si otázku o dodržaní ďalších podmienok určených zmieneným článkom.

46 V dôsledku toho treba odpovedať na prvú otázku tak, že dávka na starostlivosť, akú stanovuje SPGG, nie je osobitnou nepríspevkovou dávkou, teda dávkou, ktorej vyplácanie nie je podmienené skorším platením poistného, v zmysle článku 4 ods. 2b nariadenia č. 1408/71, ale je nemocenskou dávkou v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) tohto nariadenia.

O druhej otázke

47 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či rodinný príslušník zamestnanca zamestnaného v Spolkovej krajine Salzbursko, ktorý žije so svojou rodinou

v Nemecku, sa môže domáhať, pokiaľ splní ďalšie podmienky na priznanie, výplaty dávky na starostlivosť, ktorá je v danom prípade vyplácaná podľa SPGG ako nemocenská dávka, tak ako to stanovujú článok 19 a zodpovedajúce ustanovenia ďalších oddielov kapitoly I hlavy III nariadenia č. 1408/71.

48 Nemocenská dávka, akou je dávka na starostlivosť stanovená SPGG-om, ktorá je finančnou pomocou umožňujúcou celkové zlepšenie životnej úrovne odkázaných osôb tak, že vyvažuje zvýšené životné náklady spôsobené stavom, v ktorom sa odkázané osoby nachádzajú, patrí medzi „peňažné dávky" nemocenského poistenia, na ktoré sa vzťahuje najmä článok 19 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1408/71 (pozri rozsudok Molenaar, už citovaný, body 35 a 36).

49 Na druhej strane nie je sporné, že pán Hosse je pracovníkom, ktorí patrí do osobnej pôsobnosti nariadenia č. 1408/71.

50 Okrem toho zo spisového materiálu predloženého Súdnemu dvoru ďalej vyplýva, že právo na dávku na starostlivosť zakotvené v SPGG-u je právo, ktorého nositeľom je slečna Hosseová, a nie je právom odvodeným od jej otca.

51 Uvedená situácia nebráni tomu, aby slečna Hosseová mohla mať výhody z práva na dávku na starostlivosť Spolkovej krajiny Salzbursko, aj keď býva v Nemecku, keď splní ďalšie podmienky na priznanie, ktoré sú stanovené článkom 19

a zodpovedajúcimi ustanoveniami ďalších oddielov kapitoly I hlavy III nariadenia č. 1408/71.

52 Súdny dvor už rozhodol, že na základe článku 2 nariadenia č. 1408/71 rodinní príslušníci pracovníka majú len odvodené práva, to znamená práva, ktoré nadobudli ako rodinní príslušníci, a nie vlastné práva, z ktorých by mali výhody mimo akéhokoľvek rodinného vzťahu s pracovníkom (pozri najmä rozsudok z 23. novembra 1976, Kermaschek, 40/76, Zb. s. 1669, bod 7).

53 Súdny dvor však v nasledujúcom období obmedzil túto judikatúru iba na predpoklady, podľa ktorých sa rodinný príslušník pracovníka dovoláva ustanovení nariadenia č. 1408/71 uplatniteľných výlučne na pracovníkov a nie na ich rodinných príslušníkov, teda ustanovení článkov 67 až 71 tohto nariadenia týkajúcich sa dávok v nezamestnanosti (pozri rozsudok z 30. apríla 1996, Cabanis-Issarte, C-308/93, Zb. s. I-2097). Takým nie je prípad článku 19 uvedeného nariadenia, ktorého predmetom je práve zaručiť pracovníkovi a rodinným príslušníkom, ktorí bývajú v inom členskom štáte, ako je príslušný štát, priznanie nemocenských dávok stanovených uplatniteľnou právnou úpravou, pokiaľ rodinní príslušníci nemajú právo na tieto dávky na základe právnych predpisov štátu, na ktorého území bývajú.

54 Navyše článok 19 ods. 2 nariadenia č. 1408/71 sa zameriava najmä na to, aby priznanie nemocenských dávok sa neviazalo na podmienku bydliska rodinných príslušníkov pracovníka v príslušnom členskom štáte, a to s cieľom neodradiť pracovníka Spoločenstva od výkonu jeho práva na voľný pohyb.

55 V dôsledku toho by bolo v rozpore s článkom 19 ods. 2 nariadenia č. 1408/71 zbaviť dcéru pracovníka výhody z dávky, na ktorú by mala právo, ak by bývala v príslušnom členskom štáte.

56 Preto treba odpovedať na druhú otázku, že rodinný príslušník zamestnanca zamestnaného v Spolkovej krajine Salzbursko, ktorý býva so svojou rodinou v Nemecku, sa môže, pokiaľ spĺňa ďalšie podmienky na priznanie dávky, domáhať na príslušnom orgáne v mieste zamestnania zamestnanca výplaty dávky na starostlivosť, akou je dávka vyplácaná podľa SPGG, ako peňažnej nemocenskej dávky podľa článku 19 nariadenia č. 1408/71, pokiaľ rodinný príslušník nemá nárok na obdobnú dávku na základe právnych predpisov štátu, na ktorého území býva.

57 So zreteľom na odpoveď na prvé otázky nie je nutné odpovedať na ďalšie položené otázky.

O trovách

58 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1 **Dávka na starostlivosť, akú stanovuje Salzburger Pflegegeldgesetz, nie je osobitnou nepríspevkovou dávkou, teda dávkou, ktorej vyplácanie nie je podmienené skorším platením poistného, v zmysle článku 4 ods. 2b nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, ale je nemocenskou dávkou v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) tohto nariadenia.**

2 **Rodinný príslušník zamestnanca zamestnaného v Spolkovej krajine Salzbursko, ktorý býva so svojou rodinou v Nemecku, sa môže, pokiaľ spĺňa ďalšie podmienky na priznanie dávky, domáhať na príslušnom orgáne v mieste zamestnania zamestnanca výplaty dávky na starostlivosť, akou je dávka vyplácaná podľa Salzburger Pflegegeldgesetz, ako peňažnej nemocenskej dávky podľa článku 19 nariadenia č. 1408/71, pokiaľ rodinný príslušník nemá nárok na obdobnú dávku na základe právnych predpisov štátu, na ktorého území býva.**

Podpisy